

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertio Septem Sacramentorum Aduersus Mart. Lutherum

Heinrich <VIII., England, König>

Parisiis, 1562

Papatvs Est Robvsta venatio Romani pontificis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30233

proclamare nō veretur, Pontificiū ipsum
inane prorsus nomen esse, nec re quic-
quam aliud esse censendum, quàm regnū
Babylonis, & potentiam Nembroth ro-
busti venatoris: eoque lectores orat, orat
librarios, vt oīb⁹ quæ prius de papatu scri-
psit, exustis, hāc vnā propositionē teneāt:

*Lutherus lā-
bras suos
denouet
igni.*

PAPATVS EST ROBUSTA
venatio Romani pontificis.

Illud hercle non absurdū
votum est, quod quæ antè
scripsit, flammis optat ab-
sumi. Erant enim pleraq;
flammis digna, sed multo
tamen ista propositio di-
gnior, quam exustis illis iubet velut di-
gnam aternitate substitui. Quanquā quis
non hic quoque, nisi qui malitiam norit,
miretur inconstantiam? Nam prius papa-
tū negauerat esse diuini iuris, sed humani
iuris esse cōcesserat. Nūc verò secum dis-
fidens, neutrius iuris esse cōfirmat, sed pō-
tificē sibi mera vi sumpsisse atq; vsurpas-
se tyrānidē. Sētiebat ergo pridē, humano
sānē cōsensu propter bonū publicū Ro-

*Lutherus
sibi cōtra-
vius.*

mano pontifici super ecclesiam catholicam delatam esse potestatem. Idque usque adeo sentiebat, ut Bohemorum quoque schisma detestaretur, quod se ab obedientia Romana sedis abscinderent, pronuncians eos peccare damnabiliter, quicumque papam non obtemperarent. Hæc quum haud ita pridem scripserit, nunc in idem, quod tunc detestabatur, incidit. Quum istud quoque similis est constantiæ, quod quum in concione quadam ad populum, excommunicationem doceat esse medicinam, & obedienter patienterque ferendam, paulo post excommunicatus ipse, idque meritissimo iure, sententiam tamen tam impotenter tulit, ut rabie quadam furibundus, in contumelias, contumelias, blasphemias, supra quam velle possint aures ferre, proruperit, sic ut suo furore plane perspicuum fecerit, eos qui pelantur gremio matris ecclesie, statim furis corripit, atque agitari demonibus. Sed istud irrogo, qui illa tamen nuper vidit, unde nunc subito videt nihil se tunc vidisse? Quos non uis oculos induit? An acutiore cernit obtutu, postquam ad superbiam solitam quoque superuenit & odium, & longius videlicet conspiciunt, vix tam præclaris conspiciunt.

Eutherus nuper Bohemos detestabatur.

Lutherus contra facit, ac docet.

Lutheri conspiciunt.

Non

Non tam iniurius ero Pōtifici, vt anxie ac solícite de eius iure disceptem, tãquam res haberetur pro dubia. Satis est ad præsens negotium, quòd inimicus eius ita furore prouehitur, vt sibi fidẽ deroget ipse, ac dilucide se ostendat præ malitia neque constare secum, neque videre quid dicat. Nã negare nõ potest, quin omnis ecclesia fidelium, sacrosanctam sedem Romanam velut matrẽ primatẽq; recognoscat ac veneretur, quæcunq; saltẽ neq; locorum distãtia, neq; periculis interiacẽtib; prohibetur accessu. Quãquã, si vera dicũt qui ex India quoq; veniũt huc, Indi etiã ipsi, tot terrarũ, tot mariũ, tot solitudinũ plagis disiuncti, Romano tamen se pontifici submittũt. Ergo si tantã ac tam late fusam potestatẽ, neq; dei iussu pōtifex, neq; hominũ voluntate cõsecutus est, sed sua sibi vi vëdicauit, dicat velim Lutherus, quãdo in tãtã ditionis irrupit possessionẽ: Non potest obscurum initium esse tam immẽse potentie; præsertim si intra memoriam hominũ nata sit. Quod si rem dixerit vnã fortassis aut duas ætates superare, in memoriam nobis rem redigat ex historiis.

Amplitudo papat.

Antiquitas papat.

Alioqui si tam vetusta sit, vt rei etiam

tantæ oblitterata sit origo: legibus omnibus cautū esse cognoscit, vt cuius ius omnem hominū memoriā ira supergreditur, vt sciri nō possit cuiusmodi habuerit initium, censeatur habuisse legitimū: vetitūq; esse constat, omniū consensu gentium, ne, quæ diu māsērūt immota, moueātur. Certe si quis rerum gestarū monumēta reuoluat, inueniet iam olim protinus post pacatū orbem plerasq; omnes Christiani orbis ecclesias obtēperasse Romanæ. Quin

Græcia Romano paret pōtifici.

Diuus Hieronymus,

Græciam ipsam, quanquam ad ipsos commigrasset imperium, reperiemus tamen, quod ad ecclesię primatū pertinebat, præterquā dum schismate laborabat, ecclesię Romanæ cefsisse. Beatus vero Hieronymus quantū Romanæ sedi censeat deferendū, vel inde luculenter ostendit, quod quum Romanus ipse nō esset, tamē aperte fatetur sibi satis esse, si suā fidem, quibusuis improbantibus aliis, cōprobaret papa Romanus. Cui quū Lutherus tā impudēter pronūciat, idq; cōtra suā pridē sententiā, nihil omnino iuris in ecclesiā catholicā ne humano quidē iure competere, sed Papā mera vi merā occupasse tyrannidē, vehemēter admiror, q̄ aat tam faciles, aut

tam stupidos speret esse lectores, vt sacerdotē credāt inermē, solū, nullo septū satellitio, qualē fuisse eū necesse est priusquā eo potiretur quod eū Luther⁹ ait inuasisse, vel in spē venire vnquā potuisse, vt nullo iure fultus, nullo fretus titulo, in tot vbiq; pares episcopos, apud tā diuersas, tā procul disiectas gētes, tantū obtineret imperiū: nedum vt credat quisquā populos omnes, vrbes, regna, puincias, suarum rerum, iuris, libertatis fuisse tam prodigos, vt externo sacerdoti, cui nihil deberēt, tantum in sese potestatis darēt, quantum ipse vix esset ausus optare. Sed quid refert quid in hac re Lutherus sentiat? qui præ ira atque inuidiā non sentit ipse quid sentiat, sed bene declarat obfuscatā scientiā suā, & cor ipsius insipiēs obscuratū, traditūq; in reprobū sensum, vt faciat ac dicat ea quę nō cōueniūt. Quam verū est illud apostoli, Si habuero prophetiā, & no-

1. Cor. 13.

vniuersos secū trahere conatur in perdi-
 tionē, dū omnes ab obediētia summi pon-
 tificis laborat auertere, cui ipse triplici
 vinculo tenetur astrict⁹, vtpote Christia-
 nus, sacerdos, & postremò fraterculus: tri-
 pliciter à deo vicissim puniēd⁹. Neq; me-
 minit quicquā, quāto melior est obediē-
 tia, q̄ victimæ. Neq; cōsiderat, si in Deute-
 ronomio cauetur, vt qui superbierit no-
 lens obedire sacerdotis imperio qui pro
 tēpore ministrat domino deo suo, & de-
 creto iudicis, moriatur: q̄ atroci sit suppli-
 cio dignus is qui sacerdoti omnium sum-
 mo, eidēmq; supremo in terris iudici, non
 paruerit. Nā & quū vocaretur ad pōtificē
 oblati expēsis, & data fide, venire tamen
 fraterculus, nisi munitus præsidio, cōtem-
 pfit, & iā, quoad potest, totā perturbat ec-
 clesiā, corpusq; totū sollicitat ad rebellādū
 capiti, cui quasi peccatū hariolādi est re-
 pugnaire, & quasi scelus idololatriæ, nolle
 acquiescere. Quāobré quū Lutherus odio
 prouectus, se præcipitet in perniciē, & le-
 gi dei recuset esse subiectus, suā nimirum
 quærēs cōstituere, nos vicissim Christido-
 lae caueamus, ne, quod Apostolus ait, per
 inobediētiam vnius hominis, peccatores

1. Reg. 15.

Deut. 14.

Modestia

fraterculi.

1. Reg. 15.

3. 1. 10. 1.

Rom. 10.

constituti simus multi: sed illius iniquitatem perosi, domino cum propheta canamus: Iniquos odio habui, legem autem tuam dilexi. *[Psalm. 118.]*

At ista duo capita de tollendis prorsus indulgentiis, & auferenda potestate summi pontificis, de quibus quid nobis videtur exposuimus, quantumvis impia sint, Lutheri tamen non nisi præludia sunt ad sacramenta perimenda, quod toto agit libro. Quem librum totum fatetur præludium ad operis opinor quippiam, in quo decreuit serió moliri totius expugnationem fidei. Quanquã vehemēter admiror, si quicquam edet vnquam tam serium, vt pl^o tumere veneno queat, quã totũ hoc turget præludium. In quo protinus ex sacramentis septem tantũ relinquit tria, nec ea tamen nisi pro tempore, nimirũ significans, illa etiam ipsa propediem sese sublatum. Nam è tribus vnum aufert paulo post eodẽ libro, quo plane declarat, quid proponet in reliquis.

Quam in rē, viã etiã videtur præstruere, quum ait se, si scripturarũ more loqui velit, non nisi vnum sacramentum, & tria signa sacramentalia positurum.

*Lutherus
vnum tantum sacramentũ admittit.*

Quòd si quis diligēter inspiciat, quo pacto tractet hæc tria sacramenta, quæ seu tria, seu tribus sub signis vnum ponit pro tempore, videbit ea sic ab illo tractata, vt nemini relinquat dubium, id illum in animo moliri, vt omnia tria possit suo rursus tempore prorsus amoliri. Quas colubri istius astutias quò facilius lector possit deprehendere, obserua diligenter singula vestigia eius, & suspende gressus tuos, neque nimium securus, inter vepres ac tribulos, latebras & speluncas eius obambula, ne ex occulto insidiatus calcaneo tuo, exitiale virus instillet. Deprehensus enim torpebit ignauus, & suo ipse veneno tabescet.

Lutherus quò tendat.

*Luth. vt coluber cauē-
dus.*

De sacramento altaris.

Incipiamus ergo vnde ipse incepit, a venerabili sacramento corporis Christi, cuius primo quòd nomen mutet, ac vocari velit sacramentum panis, indicat hominem non valde bene ferre, quòd ipso sacramenti nomine admoneamur corporis Christi: & sicubi reperire colorem potuisset, quo nomen dare potuisset deterius, libenter fuisse daturum. Cuius ab

Lutherus vocat sacramētū panis